

2016: Q3

CEO INDEX

ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ASSOCIATION OF CHIEF EXECUTIVE OFFICERS

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

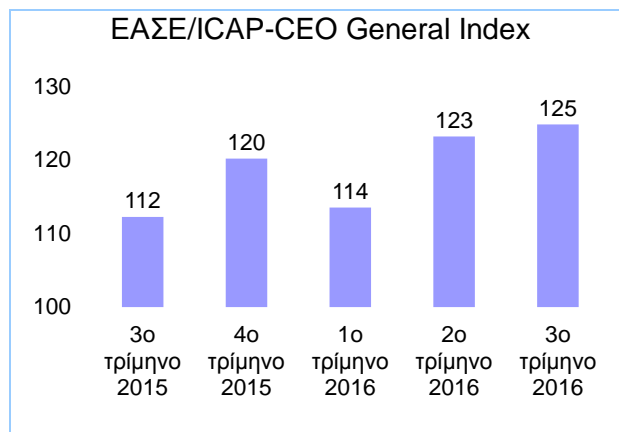
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2016 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης αυξήθηκε κατά 0,3% και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε κατά 0,4% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2015 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +1,6% στην ευρωζώνη και κατά +1,8% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2016 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2015) διαμορφώθηκε σε +1,2%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Ρουμανία (5,9%) και ακολούθησαν Σλοβακία (3,7%), Ισπανία (3,2%), Σουηδία και Πολωνία (3,1%), Βουλγαρία (3,0%), Κύπρος (2,7%), Τσεχία (2,6%), Μ. Βρετανία (2,2%), Λιθουανία (2,1%), Κροατία (2,0%), Σλοβενία (1,9%), Ουγγαρία και Ολλανδία (1,8%), Γερμανία (1,7%), Βέλγιο, Γαλλία και Αυστρία (1,4%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (-0,9%).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του IMF στις χώρες της ευρωζώνης για το 2016 προβλέπεται ανάπτυξη (+1,7%) και για το 2017 (+1,5%). Για την Ελλάδα οι προβλέψεις για το έτος 2016 διαμορφώνονται σε (0,1%) και για το 2017 σε (+2,8%)³. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε άνοδο από (+0,22) τον Ιούνιο του 2016 σε (+0,45) τον Σεπτέμβριο του 2016.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Σεπτέμβριο του 2016.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το τρίτο τρίμηνο του 2016 σημείωσε οριακή άνοδο και διαμορφώθηκε στις 125 μονάδες. Η μικρή άνοδος του δείκτη αποτυπώνει τις συγκρατημένες προσδοκίες των CEOs λόγω των εκκρεμοτήτων στην ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του προγράμματος που συμφωνήθηκε με τους δανειστές, γεγονός που επηρεάζει άμεσα την πρόοδο των μεταρρυθμίσεων. Παράλληλα οι CEOs θεωρούν ότι η αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας θα είναι μέτρια αποτελεσματική από τον νέο φορέα διαχείρισης, το υπερταμείο ιδιωτικοποιήσεων.

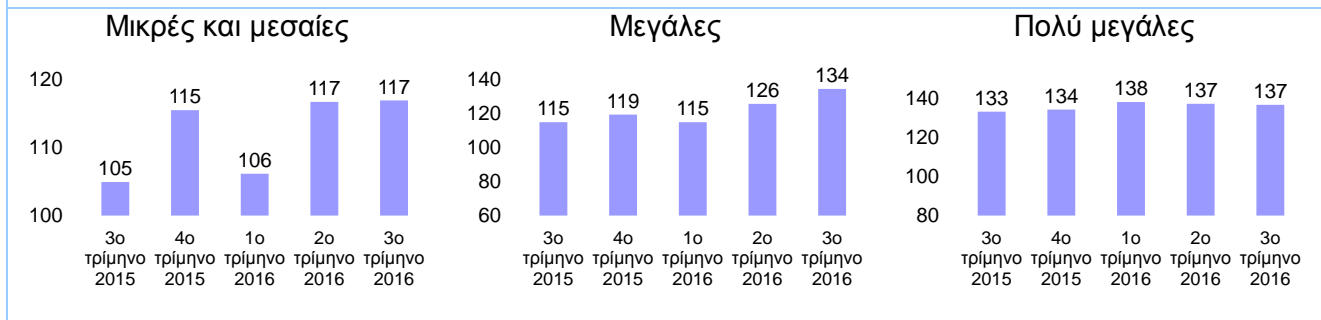
² Eurostat, newsrelease euroindicators, 6 September 2016.

³ IMF, World Economic Outlook, October 2015.

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, September 2016.

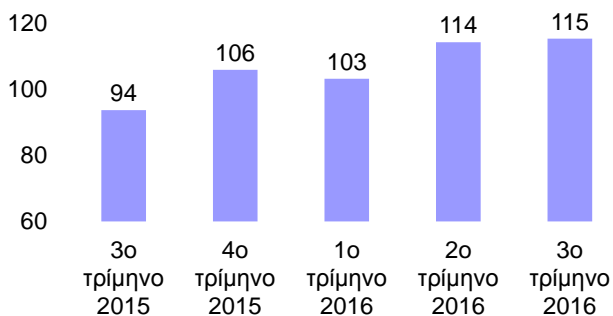
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους δείχνει στασιμότητα του δείκτη στις μικρές μεσαίες και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ στις μεγάλες επιχειρήσεις ο δείκτης σημείωσε άνοδο.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

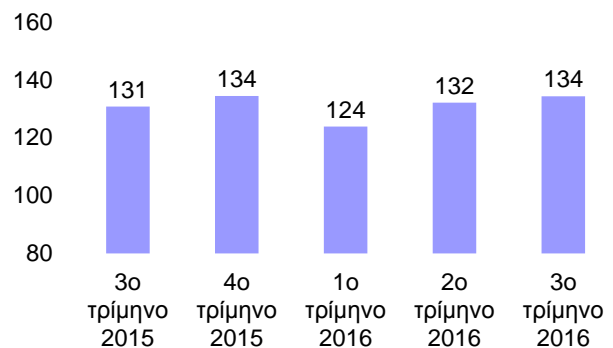

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε οριακή αύξηση και διαμορφώθηκε στις 115 μονάδες έναντι 114 το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρουσίασε μικρή άνοδο στις 134 μονάδες έναντι 132 μονάδων του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

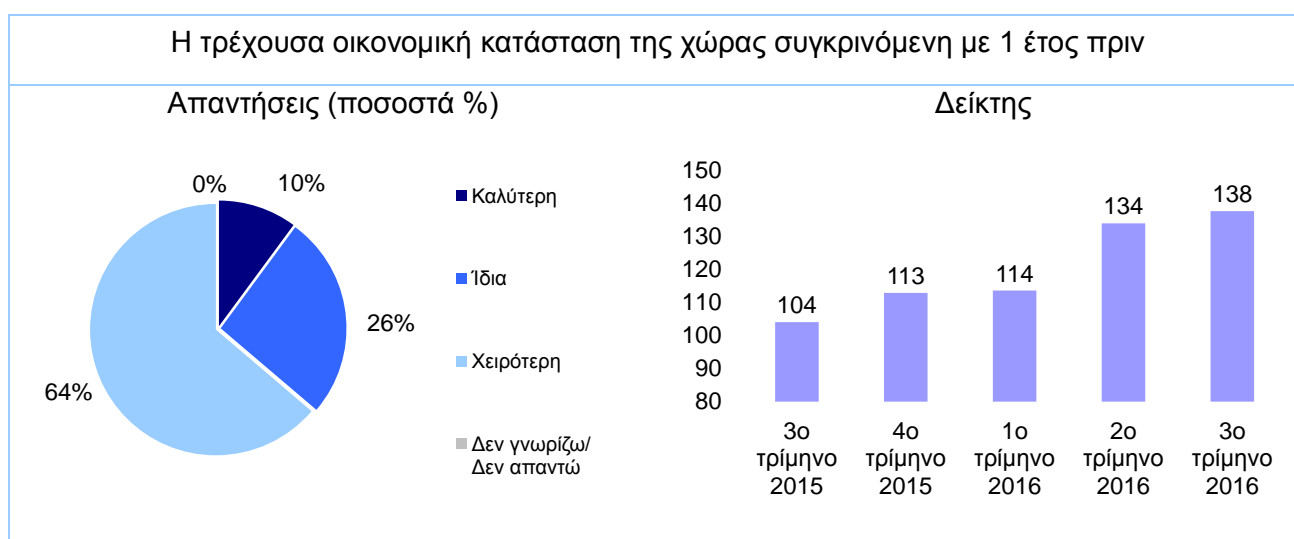

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

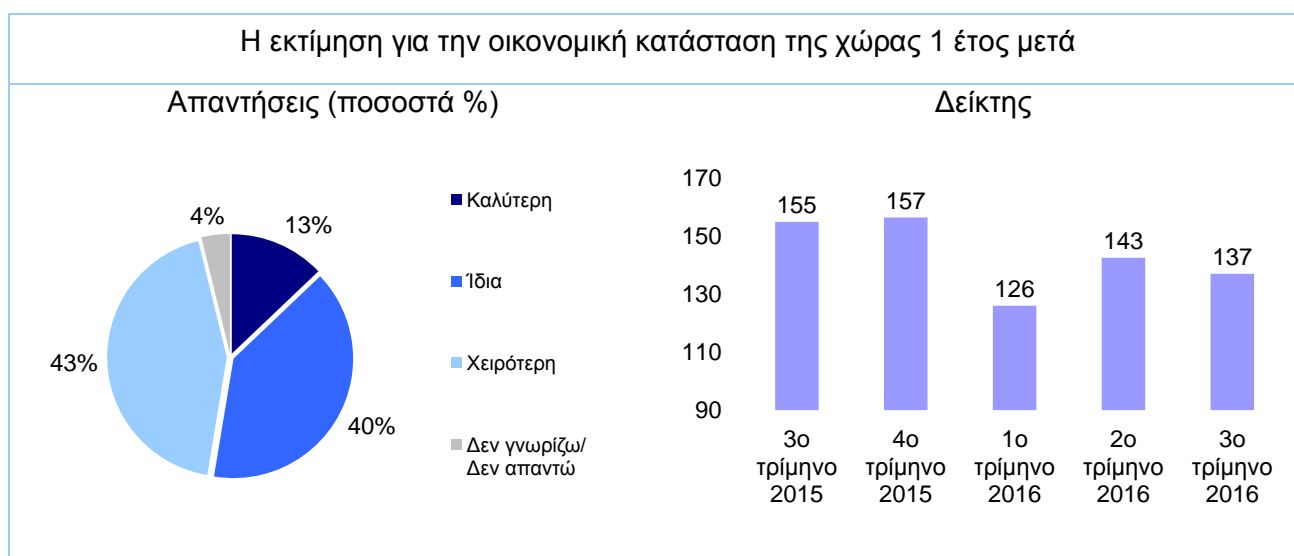

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Σεπτεμβρίου 2016

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 138 μονάδες έναντι 134 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο έναντι του προηγούμενου τριμήνου, ενώ παράλληλα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε μειώθηκε σε 64% έναντι 67% το προηγούμενο τρίμηνο.

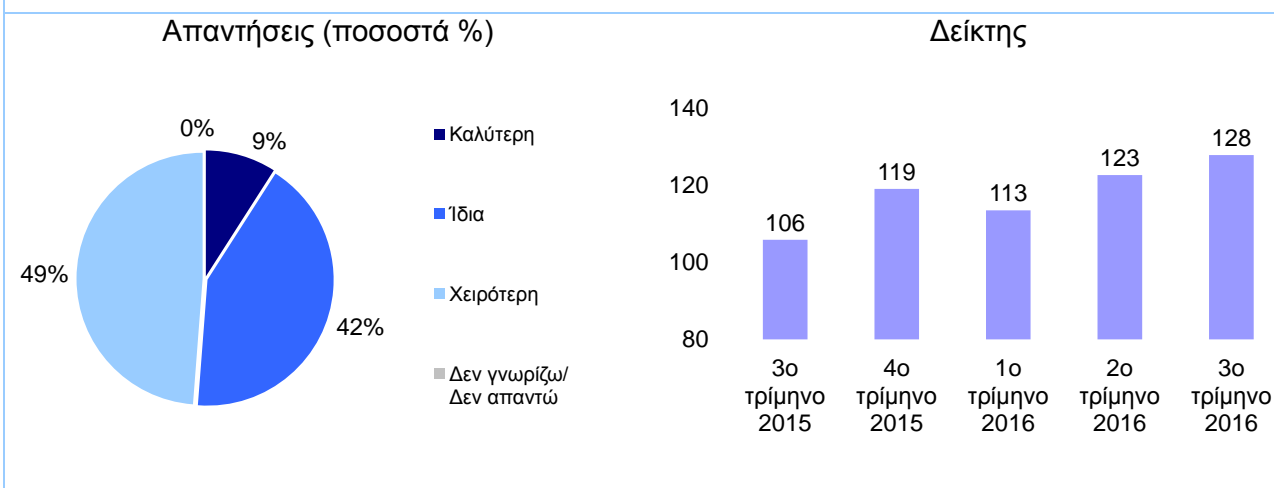

Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε μείωση στις 137 μονάδες έναντι 143 του προηγούμενου τριμήνου. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος μειώθηκε σε 13% έναντι 16% το προηγούμενο τρίμηνο.

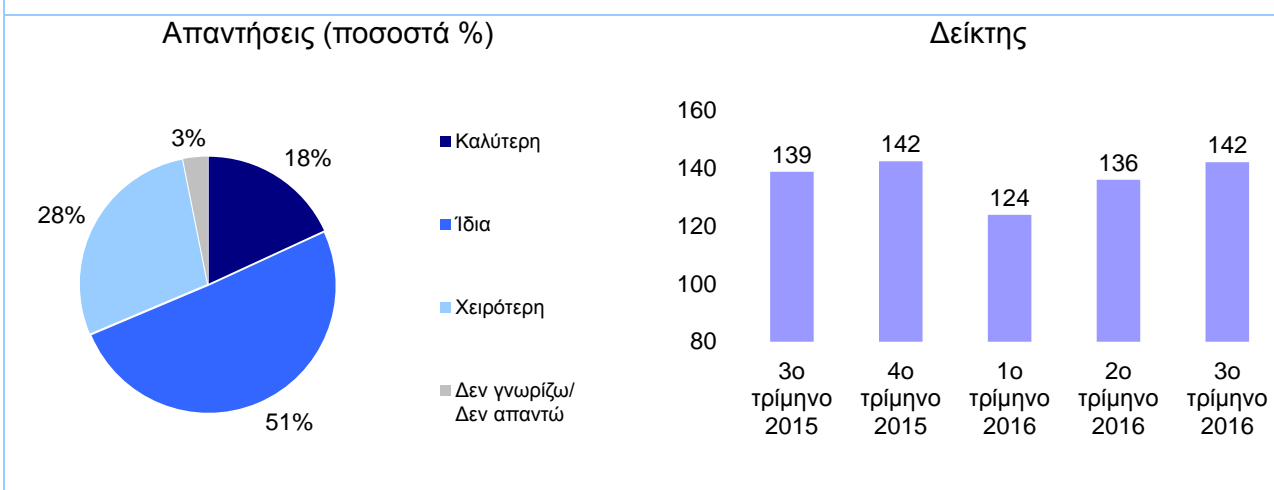
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις βελτιώθηκε στις 128 μονάδες έναντι 123 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν αυξήθηκε ελάχιστα και διαμορφώθηκε σε 9%, έναντι 8% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

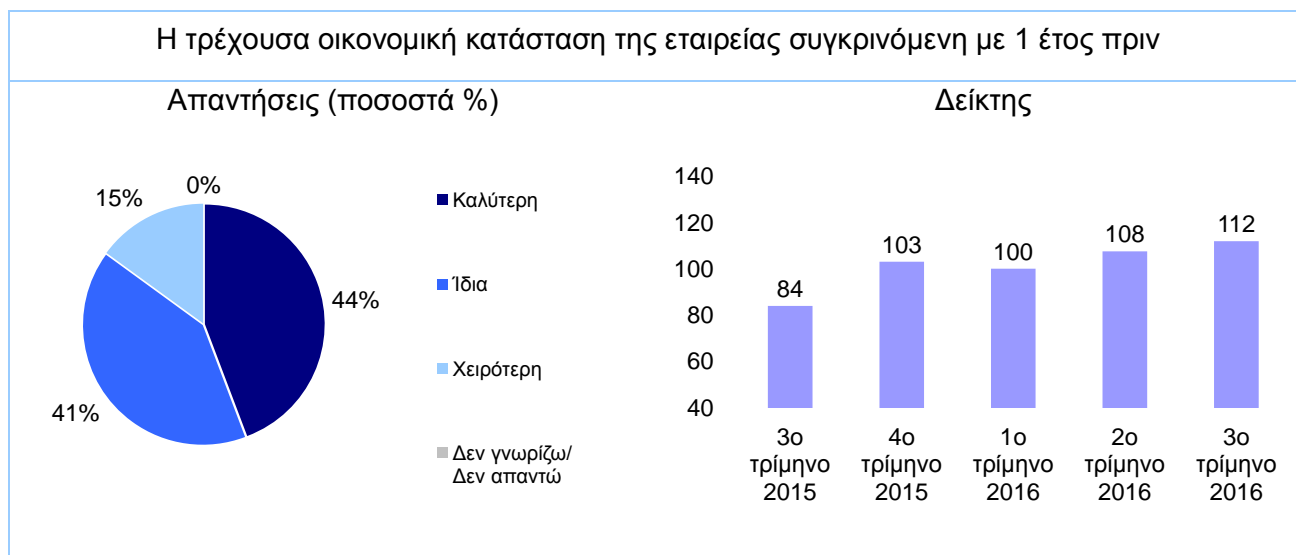

Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σημείωσε νέα άνοδο στις 142 μονάδες έναντι 136 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή παρέμεινε σταθερό έναντι του προηγούμενου τριμήνου σε 18%, ποσοστό που αυξάνεται σε 25% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων και σε 22% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

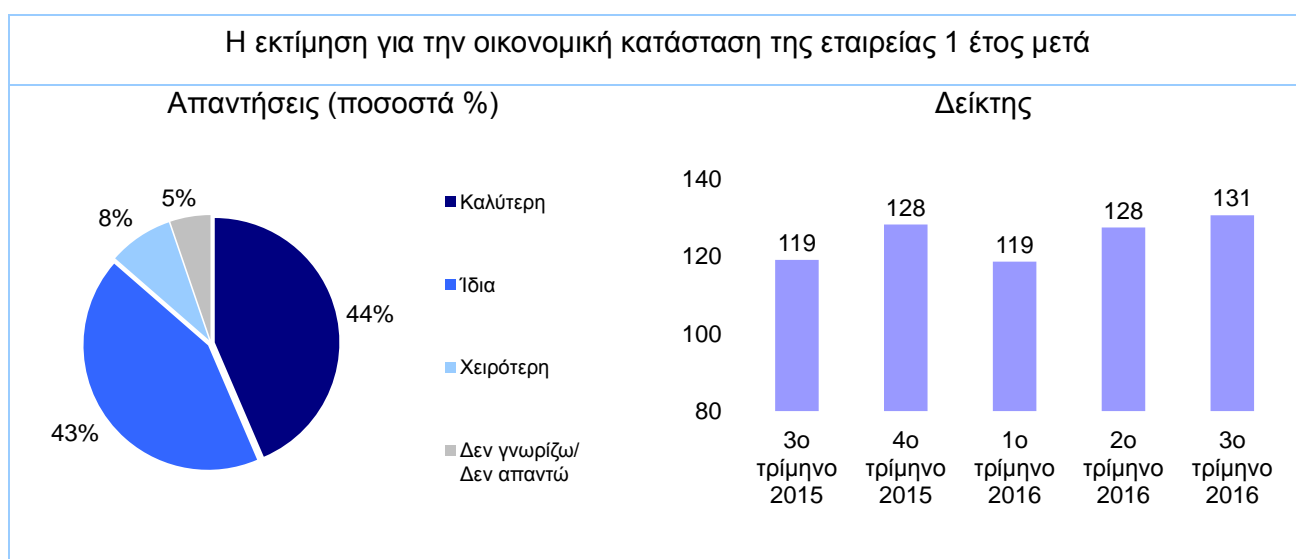
Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών παρουσίασε άνοδο στις 112 μονάδες έναντι 108 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν, διαμορφώθηκε σε 44% ποσοστό που αυξάνεται σε 51% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

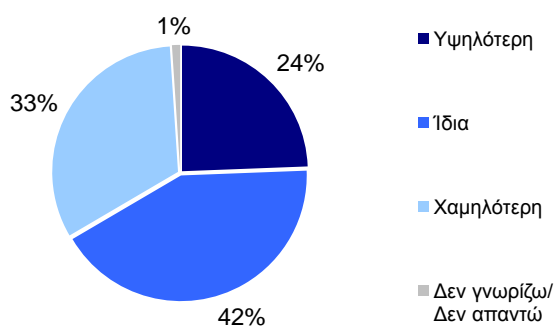
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε αύξηση στις 131 μονάδες έναντι 128 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση ανήλθε σε 44%, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε ποσοστό 55%.

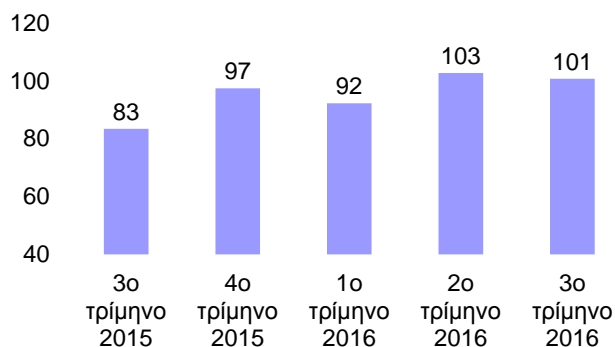
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε κάμψη στις 101 μονάδες έναντι 103 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 24%, ποσοστό που αυξάνεται σε 33% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

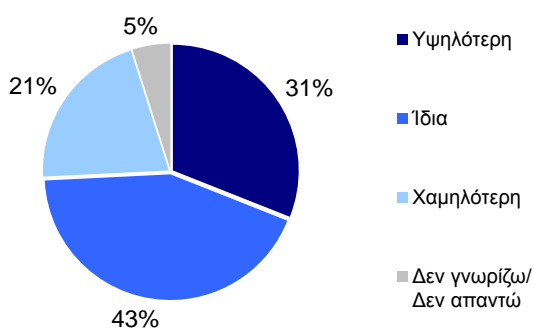
Δείκτης

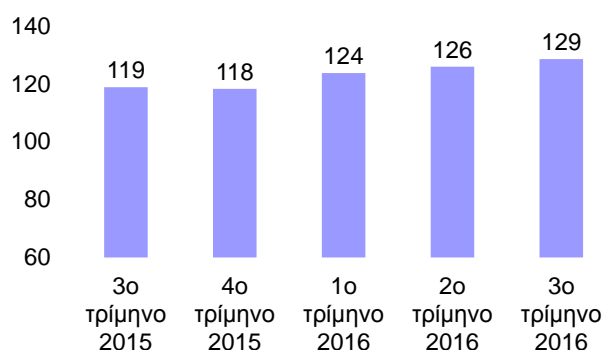
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών σημείωσε μικρή άνοδο στις 129 μονάδες έναντι 126 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, ανήλθε σε 31%, το οποίο αυξάνεται σε 41% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

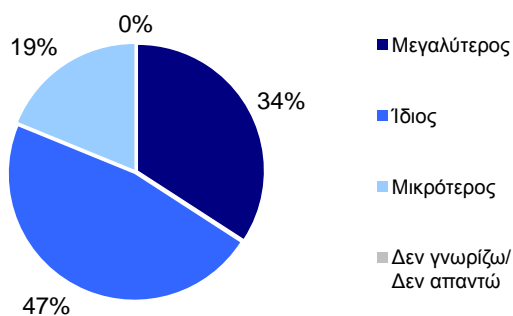

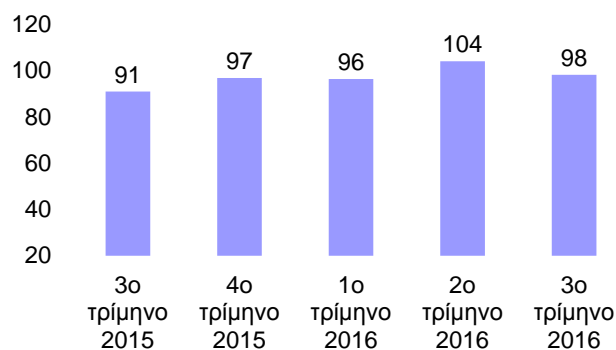
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης σημείωσε πτώση στις 98 μονάδες έναντι 104 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι αυξημένος σε σύγκριση με ένα έτος πριν, ανήλθε σε 34%, ενώ για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις το ποσοστό αυξάνεται σε 43%.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

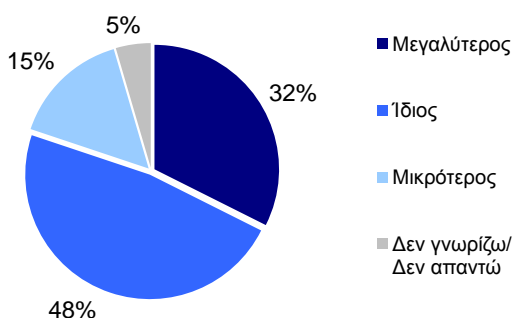
Δείκτης

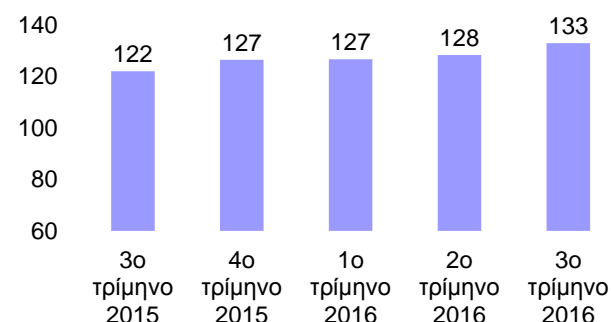
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης σημείωσε μικρή άνοδο έναντι του προηγούμενου τριμήνου στις 133 μονάδες. Το 32% των CEOs δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά, ποσοστό που αυξάνεται σε 35% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

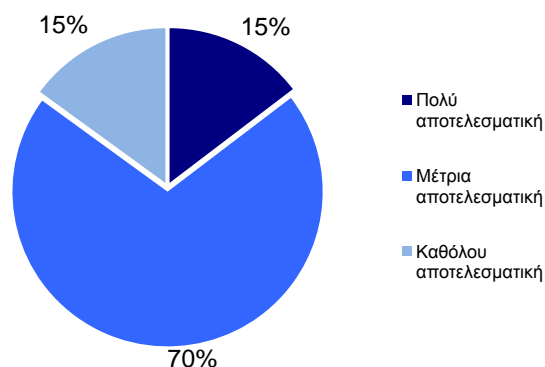

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

Πιστεύετε ότι η δημιουργία της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας (Υπερταμείο ιδιωτικοποιήσεων) θα οδηγήσει σε αποτελεσματική αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας;

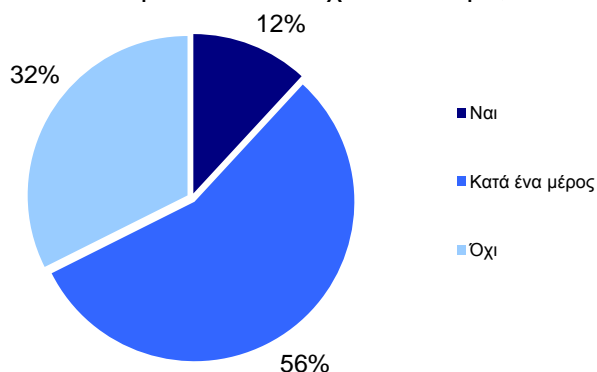

να εκφράσουν την άποψη τους για την αποτελεσματικότητα στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας από την Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (Υπερταμείο ιδιωτικοποιήσεων). Το 70% των CEOs συμφωνεί ότι η αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας θα είναι μέτρια αποτελεσματική. Ωστόσο το 15% πιστεύει ότι η δημόσια περιουσία θα αξιοποιηθεί αποτελεσματικά, ποσοστό που αυξάνεται σε 22% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Αντίθετα με την πλειοψηφία, το

υπόλοιπο 15% των CEOs θεωρεί ότι δεν θα είναι καθόλου αποτελεσματική η αξιοποίηση από το Υπερταμείο ιδιωτικοποιήσεων.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επιπλέον για το αν έχουν εκλείψει οι λόγοι παραμονής σε ισχύ των capital

Πιστεύετε ότι οι λόγοι παραμονής σε ισχύ των capital controls έχουν εκλείψει;

controls. Το 12% των CEOs θεωρεί ότι οι λόγοι παραμονής έχουν εκλείψει, το 56% πιστεύει ότι οι λόγοι έχουν εκλείψει κατά ένα μέρος και το υπόλοιπο 32% δηλώνει ότι οι λόγοι υφίστανται ακόμα. Διαπιστώνονται ωστόσο διαφοροποιήσεις ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων δηλώνουν σε ποσοστό 67% ότι έχουν εκλείψει κατά ένα μέρος οι λόγοι παραμονής των capital

controls, ποσοστό που μειώνεται σε 55% για τους CEOs μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Το 34% των CEOs μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων θεωρούν ότι οι λόγοι ύπαρξης των capital controls δεν έχουν εκλείψει, ποσοστό που μειώνεται σε 20% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.